



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant starszy sekretarz sądowy Renata Szczegot

przy udziale sędziego Michała Lasoty - Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
Sędziów Sądów Powszechnych, obwinionego K. C. – sędziego Sądu Okręgowego w
W. i jego obrońcy – SSN P. P.,

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2024 r.

sprawy K. C. - sędziego Sądu Okręgowego w W.

obwinionego o to, że:

15 grudnia 2021 r. w W. jako funkcjonariusz publiczny, sędzia, członek składu orzekającego w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w W., w sposób oczywisty i rażąco obrażając przepisy prawa, art. 41 § 1 kpk w zw. z art. 42 § 1 kpk i w zw. z art. 16 § 1 kpw, art. 42a § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, wykraczając poza, ustawowe uprawnienie i zakres wniosku o wyłączenie, przekraczając swoje uprawnienia, podjął działania kwestionujące, istnienie stosunku służbowego sędzi Sądu Okręgowego w W. A. S., skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, poprzez doprowadzenie do wyłączenia sędzi Sądu Okręgowego w W. A. S. od rozpoznania sprawy, przez Sąd, orzekający w składzie

jednoosobowym, w oparciu tylko o kwestionowanie, istnienia stosunku służbowego sędzi Sądu Okręgowego w W. A. S., skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, co doprowadziło także do realnego zagrożenia przedawnienia karalności zarzucanego czynu, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, wyczerpując również znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego z art. 231 § 1 kk;

- to jest o czyn z art. 107 § 1 pkt 1 i pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.

Prawo o ustroju sądów powszechnych

orzeka:

1. obwinionego K. C. - sędziego Sądu Okręgowego w W. uniewinnia od dokonania zarzucanego mu czynu;
2. kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych pismem z dnia 28 maja 2023 roku wniósł o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej sędziego Sądu Okręgowego w W. K. C. obwinionego o to, że „15 grudnia 2021 r. w W. jako funkcjonariusz publiczny, sędzia, członek składu orzekającego w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w W., w sposób oczywisty i rażąco obrażając przepisy prawa, art. 41 § 1 kpk w zw. z art. 42 § 1 kpk i w zw. z art. 16 § 1 kpw, art. 42a § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.), art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.), wykraczając poza, ustawowe uprawnienie i zakres wniosku o wyłączenie, przekraczając swoje uprawnienia, podjął działania kwestionujące, istnienie stosunku służbowego sędzi Sądu Okręgowego w

W. A. S., skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, poprzez doprowadzenie do wyłączenia sędzi Sądu Okręgowego w W. A. S. od rozpoznania sprawy, przez Sąd, orzekający w składzie jednoosobowym, w oparciu tylko o kwestionowanie, istnienia stosunku służbowego sędzi Sądu Okręgowego w W. A. S., skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, co doprowadziło także do realnego zagrożenia przedawnienia karalności zarzuczonego czynu, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, wyczerpując również znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego z art. 231 § 1 kk;

- to jest o czyn z art. 107 § 1 pkt 1 i pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.

Prawo o ustroju sądów powszechnych (powoływana dalej jako: „u.s.p.”).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

K. C. jest sędzią Sądu Okręgowego w W., wykonującym obowiązki orzecznicze w X Wydziale Karnym Odwoławczym.

W dniu 15 grudnia 2021 r. sędzia K. C. rozpoznając wniosek obrońcy obwinionego w sprawie [...] wyłączył sędzię A. S. od rozpoznania sprawy o sygn. [...], wskazując m.in., że ww. Sędzia została powołana przez Prezydenta RP na urząd sędziego Sądu Okręgowego w W. w dniu 23 lutego 2021 roku na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa kształtowej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Rady Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018, poz. 3), a mając na uwadze orzecznictwo Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wobec nie spełnienia wymogów niezależności, organ ten nie jest prawidłowo umocowany. Tym samym uznać należało, że sędzia A. S. orzekając w Sądzie Okręgowym w W. nie tylko nie ma do tego uprawnień formalnych, ale także nie posiada cechy niezawisłości w sensie konstytucyjnym. Przy braku tej cechy nie można jej uznać także za bezstronną w sprawie, w której orzeka bez odpowiedniego

umocowania niezależnie od wszelkich innych okoliczności związanych z przedmiotem sprawy.

Okoliczności te stanowią podstawę ustaleń faktycznych i nie są kwestionowane przez żadną ze stron.

Rozważania prawne w niniejszej sprawie należy rozpocząć od przywołania treści art. 178 ust 1 Konstytucji RP, który stanowi, że sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji RP oraz ustawom. Zasada niezawisłości sędziów, między innymi oznacza dokonywanie przez sędziego samodzielnie wykładni prawa (interpretacji) podczas wykonywania czynności orzeczniczych, która określana jest mianem „wymiaru sprawiedliwości”. Podkreśla się, że wyłączność kompetencji władzy sądowniczej w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości wynika z założenia, iż tylko sędzia jest umocowany do dokonywania swobodnej (co nie jest równoznaczne z pojęciem arbitralnej) oceny w zakresie ustaleń określonych faktów i ich kwalifikacji w toku rozstrzygania konkretnej sprawy. Niezawisłość i bezstronność są zatem nieodzownymi gwarancjami sprawiedliwego rozstrzygania o prawach i obowiązkach podmiotów na podstawie swobodnych ocen sędziowskich (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 marca 2003 r., sygn. akt K 7/01, OTK – A 2003, nr 3, poz. 19).

Należało się również odnieść do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w którym uznano, iż art. 107 § 1 u.s.p., który przewiduje możliwość pociągnięcia sędziego do odpowiedzialności dyscyplinarnej za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa i uchybienia godności urzędu nie spełnia wymogów wynikających z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, ponieważ stwarza ryzyko, że system odpowiedzialności dyscyplinarnej będzie wykorzystywany w celu wywierania nacisków na sędziach polskich sądów powszechnych i wywołania u nich efektu mrożącego, co może wpływać na treść orzeczeń sądowych, do których wydawania są oni powołani (por. wyrok Wielkiej Izby TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19). W rezultacie w cytowanym wyroku Trybunał uznał, że dopuszczając, aby w przypadku sędziów sądów powszechnych treść orzeczeń sądowych mogła być kwalifikowana jako przewinienie dyscyplinarne (art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu wynikającym

z kolejnych zmian opublikowanych w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z 2019 r. (poz. 52, 55, 60, 125, 1469 i 1495) oraz art. 97 §§ 1 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu wynikającym z tekstu jednolitego opublikowanego w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z 2019 r. (poz. 825) Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

Jednocześnie należy wskazać, że w czasie popełnienia czynu zarzucanego obwinionemu postanowieniem wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 lipca 2021 r. (sprawa C-204/21) zawieszone zostało stosowanie przepisów art. 107 § 1 pkt 2 i 3 u.s.p. zezwalających na pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów za badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Następnie, w wyroku z dnia 5 czerwca 2023 r., C-204/21, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wielka izba) uznał, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, jak również na mocy art. 267 TFUE, przyjmując i utrzymując w mocy art. 107 § 1 pkt 2 i 3 u.s.p., pozwalając na zakwalifikowanie jako przewinienie dyscyplinarne badania spełnienia wymogów Unii Europejskiej dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy.

Co więcej, ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259), która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. znowelizowano art. 107 u.s.p., wskazując w § 3, że nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego: 1) okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów; 2) wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego, o którym mowa w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii

Europejskiej; 3) badanie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności w przypadku, o którym mowa w art. 42a § 3 lub art. 23a § 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych lub art. 5a § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych lub badanie spełniania wymogów niezależności lub niezawisłości w przypadku, o którym mowa w art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, lub badanie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności w przypadku, o którym mowa w art. 29 § 5 u.s.p.

Z powyższego wynika, że w przedmiotowej sprawie Rzecznik Dyscyplinarny nie powinien stawiać zarzutu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. W tym kontekście szczególnie istotne jest, że w czasie złożenia przez Rzecznika wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, tj. w dniu 28 maja 2023 r., nie tylko zawieszone było, na podstawie powołanego wyżej postanowienia wiceprezes TSUE w sprawie C-204/21, stosowanie przepisów art. 107 § 1 pkt 2 i 3 p.u.s.p., które umożliwiałyby pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego za badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sądu, ale także stanowił o tym wprost art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p. Gdyby nawet nie obowiązywał art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p., czynności orzecznicze – poza przypadkami oczywistymi i rażącymi – nadal nie mogłyby być powodem represji dyscyplinarnej wobec sędziego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2023 r., sygn. akt I ZSK 35/22).

Powyższe wpisuje się bowiem w ugruntowaną linię orzecniczą Sądu Najwyższego, że w sprawowaniu urzędu sędziego, które ze swojej istoty polega na wykładni prawa i stosowaniu prawa, podczas rozstrzygania spraw zawisłych przed sądami, mogą zdarzyć się błędy, dotyczące np. wadliwej oceny dowodów, błędów w ustalaniu stanu faktycznego, błędów w wykładni przepisów prawa. W wyroku z dnia 7 maja 2008 r., sygn. akt SNO 45/45, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny wskazał, iż za błędy w niezawisłym orzekaniu sędziego może być tylko wyjątkowo pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej, a mianowicie wówczas gdyby miało miejsce tzw. kwalifikowane bezprawie sądowe, czyli zamierzone umyślne, oczywiste i rażące pogwałcenie przepisów prawa, widoczne od razu dla każdego i bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby analizowania stanu faktycznego i prawnego, a ponadto pod warunkiem, że usunięcie kwalifikowanych wad orzeczenia nie było możliwe przez zastosowanie prawem przewidzianych

procedur umożliwiających instancyjną kontrolę i zweryfikowanie błędnego orzeczenia sądowego

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, że ocena prawna zachowania obwinionego ujętego w zarzucie z wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej z dnia 28 maja 2023 r., dokonana, już w dniu złożenia wniosku, z perspektywy rozwiązań wprowadzonych do u.s.p. ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, powinna uzmysłwić rzecznikowi dyscyplinarnemu, że zarzucany sędziemu czyn, nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego.

Należy zatem wyraźnie podkreślić, że stwierdzenie wadliwości obsady sądu w sprawie, w której orzekał obwiniony, nie było naruszeniem prawa, ani też nie uchybiało godności sędziego. Wprost przeciwnie, takie działanie stanowiło realizację prawa, a godność urzędu sędziego jedynie potwierdzało. Z godności sędziego wynika bowiem troska o dobro wymiaru sprawiedliwości, a tym samym podejmowanie takich czynności, których dążeniem jest wszechstronne i wnikliwe rozpatrzenie wszystkich aspektów sprawy zgodnie z obowiązującym prawem, w tym regulacjami Konstytucji i prawa międzynarodowego (zob. postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2023 r., sygn. akt II ZOW 19/22). Jednocześnie dbałość obwinionego o zagwarantowanie stronom prawa do niezawisłego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą była uzasadniona. Wadliwość składu Krajowej Rady Sądownictwa została bowiem jeszcze przed podjęciem przez obwinionego zarzuconych mu działań potwierdzona w orzeczeniach sądów europejskich (zob. np. wyrok ETPC z dnia 3 lutego 2022 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, nr 1469/20).

Skoro więc K. C. sędzia Sądu Okręgowego W., działając w granicach sędziowskiej niezawisłości, sprawując wymiar sprawiedliwości, w ramach wykonywanych czynności orzeczniczych w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w W. nie przekroczył swoich uprawnień, nie wyczerpał ani znamion umyślnego czynu zabronionego z art. 231 § 1 k.k., ani znamion przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 5 u.s.p. (uchybiecie godności urzędu sędziego), należało go uniewinnić od zarzucanego mu czynu.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]